

25.11.2009

MUOTOILIJAN VAIKUTUS MUUTOSPROSESSISSA YRITYSORGANISAATIOSSA

Tekijä	Lasse Granroth
Tutkimuskysymys	<p>Tutkimus luovuuden kulttuurin synnyttämisestä, muutosagentitoiminnasta ja työhyvinvoinnista luovan alan ammattilaisen läheisyydessä suomalaisten case tapausten kautta. Tutkimuksella selvitetään muotoilijan vaikutusta työyhteisöönsä. Tutkimuksessa keskitytään erityisesti pehmeiden arvojen, kuten työhyvinvoinnin, luovuuden, avoimuuden ja ryhmähengen ilmenemiseen yhteisössä johon on liittynyt.</p> <p>Tutkimuskysymys on, lisääkö muotoilija yhteisön hyvinvointia, eli luottamusta, avoimuutta ja vuorovaikutusta, jotka mahdollistavat luovuuden ilmenemisen, enemmän kuin muotoilijan antama panoksen verran. Eli syntyykö yhteisössä ns. resonanssiefekti.</p>
Tausta	<p>Ajatus resonanssiefektistä tulee esimerkiksi Himasen ”rikastava yhteisö” ajatuksesta, jossa yhteisö tukee ja kannustaa yksilöä ylittämään itsensä. Ryhmän vaikutus yksilön toimintateholle ja toiminnan mielekkyydelle on todistettu sosiaalipsykologiassa. Pienten ryhmien tutkimuksessa on havaittu yksilöiden vaikutuksen olevan ennen kaikkea yksilöiden välistä.</p> <p>Anna Valtonen pohtii väitöskirjassaan muotoilijan tulevaisuuden ammatti-identiteettiä: millainen on visionäärinen suunnittelu /muotoilu (eng. design)? Valtonen ei määrittele minkä visiosta on kysymys. Horisontaalinen johtaminen ja voimaantuminen korostavat yksilön vaikuttamista, sekä oman ja oman yhteisön vision määrittelyä. Onko luovien alojen ammattilaisilla poikkeuksellisen voimakas vaikutus yhteisöönsä ja siten mm. vision määrittelyyn?</p> <p>Mm. Himanen kirjoittaa, että luovan yhteisössä on ilmentävä luottamuksen ilmapiiri. Luottamuksen ilmapiiri on yksi työhyvinvoinnin perustoista.</p>
Tavoitteet	<p>Yleisellä tasolla tarkastellaan toimiiko muotoilija muutosagenttina organisaatiossa, jossa hän tuottaa luovuutta tai siihen johtavia yhteisön ominaisuuksia: vuorovaikutusta, avoimuutta, ongelmien havaitsemista, systeemijattelua ja normien kyseenalaistamista.</p>

Tutkimuksen tavoitteena on 1) tarkastella toimiiko luovuuden ja luottamuksen suhde molempiin suuntiin, eli lisääkö luovatoiminta myös luottamusta yhteisössä. Mikäli luovatoiminta lisää luottamusta se myös mahdollistaa kehityksen, joka luo pohjaa innovaatiotoiminnalle yhteisössä.

2) Tarkastella muotoilijan roolin muodostumista eri auktoriteetintason yhteisöissä. Miten luovuuteen liittyvä normien kyseenalaistaminen toimii vahvan auktoriteetin yhteisöissä? Syntykö johtajuusristiriitoja ja miten niitä käsitellään. 3) Tarkastella muotoilijan vaikutusta yhteisön muutosasenteeseen. Eli nopeutuuko muutosprosessi tai synnyttääkö muotoilijan liittyminen ryhmään muutoksen toimintatavoissa ja asenteissa. Systeemi ajattelun näkökulmasta: muuttuuko systeemin (yhteisön) pyrkimys staattisesta dynaamiseksi, jolloin jatkuva muutos onkin toivottava tila.

Menetelmät

Tutkimus on avoinprosessi. Tutkimus ei sisällä väitteitä, joita pyritään todistamaan tai kumoamaan, vaan pyrkii havainnoinnin ja analyysin kautta löytämään toistuvuutta muotoilijoiden vaikutuksesta yhteisöjen hyvinvointiin.

Tutkimus aiheisto kerätään haastatteluilla kahdessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa kerätään tietoa yhteisötilasta yksilöiden näkökulmasta. Toisessa vaiheessa muodostetaan väitteitä yhteisön tilasta nyt, menneisyydessä ja tulevaisuudessa, sekä ristiriidoista, joita yhteisön jäsenet kommentoivat.

Muotoilijan vaikutuksen havaitseminen yhteisössä vaatii, että muotoilijan on liittynyt yhteisöön korkeintaan muutamia vuosia sitten, jolloin yhteisön jäsenillä on yhä mielikuva ajasta sitä ennen, muutoksesta sen jälkeen.

Tässä tutkimuksella muotoilijalla tarkoitetaan tutkimuksessa muotoilijaa (eng. designer) laajemmassa merkityksessä; suunnittelijoita, teollisia - ja taideteollisia muotoilijoita, strategista muotoilua ja palvelusuunnittelua tekeviä henkilöitä. Ryhmää voisi kutsua myös luovantyön tekijöiksi.

Luovuus on normit syrjäyttävää ajattelua ja ratkaisuja. Luovuus tavoitetaan helpoimmin yhteydessä, jossa erilaiset näkemykset kohtaavat, jolloin yhdistelmä hybridissä ylikorostuu merkitykselliset ominaisuudet ja jossa karsiutuu epäolennaisuudet.

Haasteet	Tutkimus sisältää kaksi merkittävää uskottavuuteen liittyvää haastetta. Ensimmäinen näistä on yritysten valitseminen siten, että saadaan kattava kuva yrityksistä, jotka ovat ottaneet muotoilijoita palvelukseensa. Ei keskityen esimerkiksi taloudellisesti menestyneisiin tai muotoilu työstä palkittuihin yrityksiin. Toinen haaste liittyy aineiston analyysiin. Millä työkaluilla voidaan yhdistää yhteisön muutoksen ominaisuuksia muotoilijaan.
Ohjaaja	Tutkimuksella ei ole vielä ohjaajaa.
Merkitys	Tutkimus selvittää mahdollisuutta tukea luovien yhteisöjen syntyä ja tarkastelee muotoilijan identiteettiä yhteisöissä. Haluan kiinnittää huomion yhteisöihin joissa luova toiminta tapahtuu, yhteisöjen hyvinvointiin ja sen vaatimukseen luovan toiminnan jatkumiselle. Siten tutkimus liittyy Suomen innovaatiostrategiaan, jolla pyritään ylläpitämään Suomen taloudellista kilpailukykyä.
Aikataulu	Tutkimus on valmis heinäkuun 2010 lopussa.